

"Bu kadar zulmî küfriyatlarıyla zemin yüzünü mülevves ve perişan ettikleri halde, cezasını görmeden ve kâinattaki maksud-u hakikîye mazhar olmadan dünyayı bırakıp ademe kaçamayacak, belki Cehennem hapsine girecek." izahı, maksud-u hakiki nedir?

İnsanlığın iki yüzü vardır. Biri hayır ve kulluk yüzü, diğeri ise şer ve isyan yüzüdür.

İnsanlık, her iki yüzde de çok ileri gidecek kabiliyetler ile donatılmış bir mahiyete sahiptir. Bu mahiyetleri de gösteriyor ki, insan sadece kısa dünya hayatına münhasıran yaratılmamış; sahip olmuş olduğu cihaz ve latifeler ebed için yaratıldığına işaret ediyor.

Her iki yüzü de ahiretin farklı menzillerine bakıyor. Hayır ve kulluk yüzü cennete bakıyor, şer ve zulüm yüzü de cehenneme bakıyor. Bu yüzden insanlık ölümle yok olup gitmiyor, yaptıklarının hesabını vermeye gidiyor. Kainatın kuruluş gayesi de bu merkez üzeredir, yani hesap gününe ayarlı olarak kurulmuştur.

Şayet insan bu dünyada yapmış olduğu şer ve zulümlerin hesabını vermeden, cezasını çekmeden yokluğa atılsa idi, Allah'ın bin bir ismine zıt bir çirkinlik olacaktı ki bu da imkansızdır. Onun için Allah insanlığı yargılamak için ahiret alemini kurmuştur. Ta ki, herkes yaptığıının karşılığını alsın.

Bütün bu manalar kainatın yüzünden okunabiliyor ve ahiret aleminin yaratılmasının bir gerekçesi olduğunu ilan ediyor. Bu gerekçeleri okuyamayanlar, ahreti inkar ediyorlar. İşte Üstat, ahiretin binlerce yaratılma gerekçelerinden birine bu ibarelerde işaret ediyor.